

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

JUSTIITSMINISTEERIUM

SOTSIAALMINISTEERIUM

“HOOLIV KOGUKOND” STRATEEGIA

“Hooliv kogukond” strateegia on koostatud Rõuge, Haanja ja Varstu vallavalitsuste samanimelise koostööprojekti raames. Projekt “Hooliv kogukond” on rahastatud Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) toetuste programmi „Riskilapsed ja –noored“ avatud taotlusvoorst “Kogukondlikud kuriteoennetuslikud algatused”. Programmi viivad üheskoos ellu Haridus- ja Teadusministeerium, Justiitsministeerium ja Sotsiaalministeerium. Programmi rakendusüksuseks on Eesti Noorsootöö Keskus ning partneriks Norra Kohalike Omavalitsuste ja Regionaalsete Omavalitsuste Liit.

EMP ja Norra toetuste kaudu aitavad Island, Liechtenstein ja Norra vähendada sotsiaalseid ja majanduslikke erinevusi ning tugevdada kahepoolseid suhteid Euroopa abisaajariikidega. Need kolm riiki teevad EMP lepingu kaudu tihedat koostööd Euroopa Liiduga.

Sissejuhatus.

Projekti “ Hooliv kogukond” tegevuste eesmärgiks on kujundada välja toimiv ning jätkusuutlik lapsi ja noori toetav koostöövõrgustik, mis lähtub oma tegevusest noorte arvamustest ja vajadustest ning elluviidud analüüsile tuginedes loodud hooliva kogukonna strateegia eesmärkidest.

Strateegia hõlmab Rõuge, Haanja ja Varstu valdasid. Strateegia eesmärk on vastavalt piirkondade noorte vajadustele ja piirkondade tugevuste, nõrkuste ning puuduste põhjal koostada nimekiri pikaajalistest strateegilistest eesmärkidest.

Strateegia on aluseks noorte koostööle kohalike omavalitsustega ning üks võimalus, mida võtta aluseks erinevate noori puudutavate dokumentide, tegevuste ning arengute algatamiseks ning elluviimiseks.

Strateegiate koostamiseks vajalik alusmaterjal koguti läbi noortega toimuvate arutelude ja analüüside.

Esimesed kohtumised noortega leidsid aset: Haanja ja Ruusmäe noortega Haanja koolimajas 10.detsembril, Varstu noortega Varstu Kultuurimajas ja Krabi noortega Krabi koolimajas 11.detsembril ning Rõuge, Nursi, Viitina noortega Rõuge koolimajas 15.detsembril.

Kohtumiste eesmärgiks oli arutleda oma koduvalla elukeskkonna üle, pöörata tähelepanu puudustele ja kiita seda, mis on hästi. Veel kaardistasid noored kohti, mis tunduvad nende jaoks erinevate kitsaskohtade lahendamist ning noored said valida välja enda jaoks olulisemad parenduskohad. Nendest valikutest kujunesid välja piirkondade strateegilised eesmärgid valdkondade kaupa.

Teine kohtumine noortega toimus maailmakohviku stiilis. Kohtumised toimusid Varstu noortega Varstu Kultuurimajas ja Krabi noortega Krabi koolimajas 25.veebruari, Haanja ja Ruusmäe noortega Haanja koolimajas 26.veebruari ning Rõuge, Nursi, Viitina noortega Rõuge koolimajas 2.,3. ja 4.märtsil 2015.a.

Noored väljendasid kohtumistel muret , et paljud hooned on ohtlikud, vajavad lammutamist või renoveerimist, arutleti kuhu võiks panna prügikasti, tänavavalgustuse. Toodi välja ohtlikud kurvid, mis vajaksid võsast puhastamist vms. Kohtumiste käigus said noored välejdada ka seda kui suur nende endi tahe puuduste kõrvaldamisse panustada. Selgus, et kuigi paljudel noortel on mure vähese vaba aja pärast, sooviti võimaluse korral aidata. Mitmed noored olid valmis kohe otsast alustada. Noored on motiveeritud kogukonda arendama tuleb vaid neid selles protsessis usaldada ja toetada.

Ülevaade kohalikest omavalitsustest ehk milline on tänane olukord.

Varstu.

Varstu vald paikneb Võrumaa edelaosas Võrust 35 ja Tallinnast 279 km kauguse Haanja kõrgustiku serval. Piirneb Rõuge, Mõniste ja Antsla valla ning Läti Vabariigiga, kaugus Riist ~200 km. Valda läbivad VõruValga maantee ja Mustjõgi oma arvukate lisajõgedega. Maastikku iseloomustavad jõeorgudesse suubuvad järsud uhtorud. Varstu kauneim osa on Läti Vabariigiga piirnev Paganamaa Maastikukaitseala Krabi lähedal. Valla pindala on 172,6 km² ja rahvaarv 01.01.2011 seisuga 1260 inimest.

Varstu vallas on 1 alevik ja 19 küla. Rohkem elanikke elab Varstu alevikus, Krabi külas, Vana-Roosa külas ja Kõrgepalu külas.

Noorsootöölalasel koolitustel ja õppepäevadel on osalenud haridusasutuste huvijuhid. Noorte tervistava ja arendava puhkuse korraldamist on toetatud erinevate projekttegevuste ellurakendamisega. Varstu Keskkoolis on pikaajaline kogemus Õpilasmavalitsuse töö korraldamises. Õpilasmavalitsus on loodud ka Krabi Põhikoolis.

Erinoorsootööd rakendab valla sotsiaaltöö spetsialist koos alaealiste komisjoniga, valla sotsiaalkomisjon ja valla haridusasutused. Eriti head oskused probleemkäitumisega noortega tegelemiseks on Krabi kooli ja õpilaskodu personalil. Noorte huviharidus ja huvitegevus on kättesaadav nii Varstu kui Krabi koolides ja Varstu Kultuurikeskuses, samuti on õpilastel võimalik osaleda Võru linnas muusikakoolis, spordikoolis ja kunstikoolis.

Noorte nõustamiseks töötavad mõlemas koolis sotsiaal pedagoogid, võimalik on saada psühholoogilist nõustamist.

Info on võetud dokumendist "Varstu valla arengukava aastateks 2011 - 2030"

Rõuge.

Rõuge vald paikneb Võru maakonna kesk- ja lõunaosas looduskaunil alal suhteliselt lähedal (16 km) Võru linnale. Suuremad keskused: Rõuge alevik, Nursi küla, Viitina küla ja Säna küla. Veerand Rõuge vallast jääb Haanja Looduspargi territooriumile. Valla 2231 elanikku (seisuga 01.01.2015) elavad 108 külas ja Rõuge alevikus.

Rõuge vallas alustati aktiivselt tööd noortega 1997. aastal, kui asutati Noorsooühing Rõuge Noorteklubi. Noorsootööd on eesmärgistatult arendatud alates 2001. aastast, kui tööle asus noorsootöötaja. Hiljem on lisandunud noortekeskused ja noorsootöötajad ka Viitina ja Nursi endistesse koolihoonetesse. 2011.–2014. aastatel oli noorsootöö teenus Sännas delegeeritud MTÜ Säna Kultuurimõisale. Rõuge Avatud Noortekeskus on renoveeritud 2009. aastal, Nursi noortetoa ruumid 2014. aastal. 2005. aastal loodi Rõuge Noortevolikogu.

Info on võetud dokumendist "Rõuge valla arengukava 2015-2025"

Haanja.

Haanja vald on 170 km² suur ja paikneb Võru maakonna kaguosas. Võru maakond ise on pealinnast kõige kaugemal asuv maakond. Haanjast on Tallinna 275 km, Riiga 220 km, Luhamaa piiripunktini Venemaa piiril 22 km ja Koidula piiripunktini 56 km. Haanja vallas on seisuga 1. jaanuar 2014 1136 elanikku.

Elukeskkonnast ja eneseteostuse võimalustest sõltub, kas küllalt arvukas vanusegrupp – noored 14 – 24, kes suures osas hetkel seotud õpingutega, seovad oma tuleviku püsivalt Haanja vallaga.

Noorsootöö osas nõuavad erilist tähelepanu negatiivsed trendid nagu noorte kasvav väljaränne, suur mitteõppivate ja mittetöötavate noorte arv, kõrge suhtelise vaesuse määr ning probleemne tervisekäitumine. Haanja Noortevolikogusse saavad kandideerida 13-26

aasta vanused noored ning see on üks võimalus hoida noori kodukoha tegemiste juures. Noorsootöö tõhustamiseks on tööle võetud 0,5 kohaga noorsootöötaja, tema juhendamisel saavad noored 2 korda nädalas nii Haanja kui Ruusmäe noortetubades sisukalt aega veeta. Noore jaoks on oluline saada võimalus kasvada turvalises pere- ja kogukonnas, omandada hea haridus ning näha eneseteostusvõimalusi pakkuvaid ja head elukvaliteeti lubavaid töökohti tulevikus. Noore andeid, huvisid ja loovust tuleb tunnustada ja neid peab olema võimalus arendada.

Info on võetud dokumendist "Haanja valla arengukava 2014-2022"

Alusmaterjal ehk kuidas noored näevad oma piirkonna vajadusi ja võimalusi.

Piirkond	Mis on hästi?/ Meeldib?	Mis on halvasti?/ Ei meeldi
Haanja	<ul style="list-style-type: none"> • Skatepark • Noortetuba • Lökkeplats • Kalapüük • Söögikoht „Finiš“ 	<ul style="list-style-type: none"> • Liiga palju alkoholi tarbimist poe juures • Jahimaja • Staadion • Metsade vahel on palju prügi • Puudub valgustus metsade vahelisel alal ja poe juures
Ruusmäe	<ul style="list-style-type: none"> • Järv • Noortetuba (mõisahooned) • Pood • Luutsniku külakeskus • Jõusaal • Ilus laululava • Judo ring • Park, järv • Kogukonna ühtsus 	<ul style="list-style-type: none"> • Palju alkoholi tarbimist • Bussid liiguvad harva • Vähe noorteüritusi
Rõuge	<ul style="list-style-type: none"> • Kooliruumid • Imeilus loodus • Poed • Jalgpalliplats/hokiväljak • Järved • Noortekeskus • Sportimisvõimalused • Palju huviringe • Ettevõtlikud inimesed • Sõbralikud inimesed 	<ul style="list-style-type: none"> • Matemaatika reeglite tunnikontroll • Katkine vaateorn • Skatepargi valgustus • Kaussjärves ei saa ujuda • Vene keele õpe • Ülekäigurajad • Poe juures joodikud/purjutajad • Vetikad Suurjärves • Puudub tee äärte märgistus • AjaO kauplus kole • Bussijaam kole • Bussiliiklus kehv
Nursi	<ul style="list-style-type: none"> • Noortetuba • Küla pood • Tore külavanem • Toredad inimesed • Vana - Nursi hobused 	<ul style="list-style-type: none"> • Palliplatsi kehv seisukord • Ei ole tänavavalgustust Nursi poe juurest külakeskuse juurde
Viitina	<ul style="list-style-type: none"> • Noortetuba • Võrkpalli ja jalgpalli mängimise 	<ul style="list-style-type: none"> • Palliplats halvas seisukorras • Tänavavalgustid ei põle

	<p>võimalus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suured põllud, kus saab motosporti harjutada • Järv kalastamiseks • Park • Mänguväljak • Ujumiskoht/rand • Pood • Bussipeatus • Head teed 	<ul style="list-style-type: none"> • Ohtlik maa-alune kelder • Puudub ülekäigurada majade ja poe vahelisel alal • Prügi palju maas • Poes kehva toodete valik • Viitina maja vajab renoveerimist
<u>Varstu</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Krossirada • Lasteaed • Bussijaam • Staadion • Pood – hea kaubavalik • Kultuurimaja • Varstu kool • Rand • Loodus • Kodu • Sotsmaja (Kõrgepalu) • Tegusad noored • Kohviku loomine • Toredad õpetajad • Õunapuuad 	<ul style="list-style-type: none"> • Kehva bussigraafik • Vanad lagunened tühjad majad • Pime ja võssa kasvanud nurk (Kõrgepalu teel) • Bussioote paviljoni seisukord (Kõrgepalu) • Palju alkoholi tarbivaid isikuid • Staadion kehvast seisukorras • Vana varisemisohus veski, kuhu väikesed lapsed käivad • Varemed • „Club Mustikas“, vana karjalaut, mille ümbruses on palju klaasikilde • Korrastamata park • Kooli juures asuv Veskijärv hooldamata
<u>Krabi</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Staadion • Mõnusad istumiskohad/pingid • Bussijaam • Suurte „ühikas“ (8-9.klass) • Kohalikud garaažid, kus saab autosid remontida • Kehalise tunnid õues • Paganamaa • Illus loodus, palju metsa • Rahvamaja – mõisamaja • Krabi kooli direktor • Külakiik • Raamatukogu • Elurõõm 	<ul style="list-style-type: none"> • Veskijärv (kaanid!) • Krabi külapoe saatus! /sooviks on, et see püsima jääks • Poe taga on ohtlik tiik • Internaadi juurde viiv tee on talvel libe • Bussijaamas tihti joodikud ja haiseb • Vana koolimaja on tühi ja prahti täis • Külma koolimaja • Suitsunurk!!! • Krabi auklik maantee • Kehva bussiliiklus – pidev hääletamine, et saaks sihtkohta (ohtlik!) • Koolivägivald – nii vaimne kui füüsiline • Halb suhtumine teistesse • Rohkem võiks olla metallitööd • Et reedel ei lähe bussi normaalse aja peale Võrru Kasvatajad kurjad • Et ühiselamus ei ole õhtuti mingeid tegevusi • Internet on väga aeglane

Eesmärgid ehk mida noorte arvates võiks ära teha.

Peamised teemad, mis noortele muret valmistavad ja kus nad olukorda parandada soovivad on:

- füüsiline keskkond ja kodukoha korrashoid;
- turvalisus;
- elanike alkoholi tarbimine;
- vabaaja tegevused ning kohad.

Füüsiline keskkond

Igas piirkonnas olid aruteludes läbivad teemad:

- prügikastide vajadus;
- tänavaaukude parandamine;
- tänavavalgustused;
- ülekäigurajad;
- kergliiklusteed.

Peamised tegevussuunad:

- piirkonna võsast puhastamine;
- bussijaamade ja bussiootekohtade korrastamine ja turvaliseks muutmine;
- istumis- ja puhkekohtade parendamine ja juurde loomine.

Talgute korraldamise ettepanekud näitavad, et noored on valmis ka ise oma kodukohta

heakorrastama.

Ettepanekud valdade kaupa:

HAANJA VALD	<ul style="list-style-type: none">● Rogosi mõis korda
RÕUGE VALD	<ul style="list-style-type: none">● A&O pood üle värvida● Rahvamaja korda teha● Vana tankla ja kaalukoda korda teha● Kiriku ümber uus aed rajada● Bussi ootekohad õpilasliinil turvaliseks● Pargid korda● Vana haigla ja vana postimaja korda● Heakorrastajate tunnustamine● Veekogud puhtaks● Kõnniteed puhtaks
VARSTU VALD	<ul style="list-style-type: none">● Kooli vara eest hoolitsemine● Tasuta prügikotid● Ujumiskoht korda● Park korda● Kõnniteede vajadus● Teede liivatamine● Vanade majade renoveerimine● Tee ääred puhtaks

Turvalisus

Peamised tegevussuunad:

- elanike teadlikkuse tõstmine ohtudest;
- turvalisust tagavate abivahendite (jalgrattakiivrid, helkurid jms) kasutuselevõtu suurendamine;
- ohtlike kohtade ja paikade märgistamine, sildistamine.

Ettepanekud valdade kaupa:

HAANJA VALD	<ul style="list-style-type: none">● Busside kihutamist piirata
-------------	--

RÕUGE VALD	<ul style="list-style-type: none"> • Loomade tõkked teeäärde • Rohkem politseinikke • Üldine turvalisuse õppepäev koolis • Internetiturvalisuse õppepäev
VARSTU VALD	<ul style="list-style-type: none"> • Liikluspolitsei piirkonda

Elanike alkoholi tarbimine

Noorte arutelude tulemusena võib välja tuua, et ilmselgelt häirib noori alkoholi tarbivate inimeste rohkus ning käitumine avalikes kohtades. Teema oli noorte seas niivõrd esile keskiv ja seetõttu on ka eraldi probleemina strateegias välja toodud.

Peamised tegevussuunad:

- alkoholi kättesaadavuse vähendamine hinnapoliitika vms toel;
- elanikkonna teavitamine alkoholi tarbimise ja suitsetamise kahjulikkuse kohta;
- alkoholi ja tubaka tarvitamise takistamine kogukonnas;

Ettepanekud valdade kaupa:

HAANJA VALD	<ul style="list-style-type: none"> • Alkoholi probleemiga inimestele peaks pakkuma alternatiivseid tegevusi
RÕUGE VALD	<ul style="list-style-type: none"> • Alkoholi ja suitsuvabad alad luua • Alkoholi tarbimist keelavad sildid paigutada • "Häbiposti" nimekiri • Alkoholi müügipiirang kella 18.00-ni • Fotokonkurss joovatest ja suitsetavatest inimestest
VARSTU VALD	<ul style="list-style-type: none"> • Saadame alkohoolikud ravile või looks neile eraldi koha, kus olla

Vabaaaja tegevused ning kohad

Oma vabaaaja tegevuste osas ootavad noored rohkem spordivõistlusi ning ühiseid suviseid

tegemisi.

Peamised tegevussuunad:

- Külakeskuste korrastamine;
- Vabaaja tegevuspaikade korrastamine ja noortele kasutada võimaldamine;
- Sporditegevuse mitmekesistamine;
- Vabaajaliste ürituste valiku mitmekesistamine;

Noored on seda meelt, et rohkem ise teha, märgata, hoida ja aidata!

Ettepanekud valdade kaupa:

HAANJA VALD	<ul style="list-style-type: none">● Luutsniku külakeskus korda● Tihedam bussiliiklus● Rogosi mõisa väljaarendamine, II korrusele noortekeskus● Skatepark● Külakiik● Ühised tööettevõtmised● Tegevuspaikade aktiivne kasutamine● Võimalus tegeleda tasemel spordiga● Valla toetus noorteüritustele● Käsitööring● Rohkem huviringe
RÕUGE VALD	<ul style="list-style-type: none">● Tenniseväljak● Spordinädala korraldamine● Korvpalliplats● Jääväljakule katus● Puhkeruum koolis● Puhvet koolis● Rahvamajas tegevusi noortele● Piljardiruum noortetubadesse● Skatepark aastaringseks● Hüppetorn Suurjärve äärde● Laste mänguväljakud korda● Suurjärve rannamaja noortele kasutuskõlblikuks● Tervisepäev● Suuskade laenutus● Suur kelgumägi● Jäätiseputka suvel● Rohkem teatrit● Suur arvutipidu

	<ul style="list-style-type: none">• Erinevad spordivõistlused
VARSTU VALD	<ul style="list-style-type: none">• Jalgrataste laenutus• Spordisaal• Treeningklubi• Ühistegevuste leidmine• Ühised koristustalgud• Õpilasfirmad• Tantsutrennid• Koor• Noortekeskus• Jäätiseauto